

CONSIDERACIONS SOBRE EL PROCEDIMENT DE LA SUBVENCIÓ I LES POSSIBILITATS D'INTERVENCIONISME ADMINISTRATIU EN MATÈRIA DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

per Yvonne GRILEY

Cap de la Secció de Normalització de l'Àmbit Administratiu
de la Direcció General de Política Lingüística

Històricament, el procediment de la subvenció ha estat i és un mitjà d'intervenció en la política social. D'una manera general, les subvencions es vinculen a programes sectorials o intervencions puntuals des dels òrgans de poder, que estableixen les condicions de l'atorgament en funció d'unes finalitats d'interès general per a les comunitats. L'especificació de les condicions de l'ajut és inherent a la forma jurídica de la subvenció.

D'aquesta manera, la forma de la subvenció se'n presenta, per essència, com a finalista i condicionada. Pel que fa a Catalunya, tenim com a referència l'article 12 de la Llei 3/1992, de 28 de desembre, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 1993, que estableix la regulació formal del procediment de subvenció per a aquesta Administració, i que fixa els mínims de contingut següents: la definició de l'objecte de la subvenció, els requisits que han de complir els beneficiaris, la quantia i el percentatge de l'ajut, el termini i la forma de justificació, la forma de concessió, i l'obligació dels beneficiaris de facilitar la informació requerida pels òrgans de control de l'Administració.

La planificació de la intervenció lingüística en aquest procediment s'emmarca entre la definició de l'objecte de la subvenció i els requisits exigits als possibles beneficiaris.

Hem de prendre en consideració també que la subvenció és un instrument lligat a l'exercici de les competències de l'òrgan que les atorga. El detall de la regulació de la finalitat específica de la subvenció i de les condicions de l'atorgament estan en funció de les competències de l'Administració que genera cada intervenció o mesura de foment.

En aquest sentit, cal recordar que l'article 3.2 de la Constitució espanyola estableix que els estatuts de les comunitats autònomes garantiran l'oficialitat de les llengües autòctones. Per aquest mandat constitucional, l'article 3.3 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya atorga la competència normalitzadora a la Generalitat de Catalunya, competència que és genèrica i que engloba totes les activitats lingüístiques de la vida pública i que es complementa amb l'actuació encomanada a les corporacions locals en els àmbits que els corresponen (article 25.2 de la Llei de normalització lingüística). L'article 25.1 de la Llei de normalització lingüística especifica l'obligació del Consell Executiu de fomentar l'ús del català en les activitats mercantils, publicitàries, culturals, associatives, esportives i de qualsevol altra mena.

En virtut d'aquesta competència, el Parlament de Catalunya dictà el 9 de març de 1989 la Resolució 45/III, sobre l'etiquetatge i la publicitat dels productes de les empreses subvencionades per la Generalitat. Aquesta Resolució insta el Consell Executiu a prendre les mesures necessàries perquè les empreses que reben subvencions, ajuts, préstecs o avals de la Generalitat etiquetin i facin la publicitat en català dels productes que es comercialitzin a Catalunya.

Malgrat que no s'ha pres encara cap mesura específica de desplegament d'aquesta Resolució del Parlament, la filosofia inclosa en els articles 26, 27, 29 i 30 de la Llei de l'Estatut del consumidor s'hi pot considerar, des del moment que la Llei preveu la reglamentació —gradual i flexible—, fomentada amb eficàcia per les administracions públiques, perquè el consumidor rebi en català les informacions pertinents per al consum i l'ús de béns, productes i serveis, i les dades obligatòries relacionades directament amb la salvaguarda de llur salut i seguretat (llegeixi's etiquetatge i instruccions).

A més de l'existència d'aquesta Llei, es despren de l'actuació administrativa de la Direcció General de Política Lingüística i del Consorci per a la Normalització Lingüística una inspiració en la política d'actuació governamental del Quebec. La política quebequesa consisteix a ordenar als serveis tècnics i jurídics normatius dels departaments a condicionar l'atorgament d'ajuts a empreses a l'adquisició d'un compromís escrit de portar a terme un programa de normalització lingüística. Encara que l'Administració a Catalunya està molt lluny de condicionar qualsevol tipus d'ajut a l'execució d'un programa de normalització, en aquesta línia de desenvolupament d'un pla integral de normalització lingüística s'inscriu la política de convenis amb organitzacions empresarials i sindicals.

Tenint en compte aquest marc referencial i atenent-nos al doble punt de vista que ens donen l'objecte de la subvenció per una banda i els requisits exigits al beneficiari per l'altra, es pot entendre que la intervenció social en matèria de normalització lingüística des de les administracions mitjançant la subvenció pot ser directa o indirecta, i es pot traduir en els procediments següents:

- a) subvenció directa per a actuacions de normalització lingüística
- b) subvenció indirecta mitjançant altres conceptes no exclusius de normalització lingüística:
 - b.1) subvenció condicionada
 - b.2) preferència en els criteris de selecció

a) *La subvenció directa*

El procediment de subvenció directa per a actuacions de normalització lingüística en els sectors socials ha estat molt desenvolupat per l'Administració de la Generalitat des del Departament de Cultura, en concepte d'indústries culturals i de normalització de les corporacions locals.

Darrerament, aquesta iniciativa s'ha estès i s'ha creat una nova tendència de subvenció des d'altres departaments de la Generalitat en l'àmbit de les seves competències específiques. La qual cosa podem veure en les subvencions per a la retolació d'establiments comercials del Departament de Comerç, Consum i Turisme, de normalització per als sectors industrials del Departament d'Indústria i Energia, o de normalització de locals d'organismes públics dels departaments de Sanitat i Seguretat Social i de Benestar Social, dels anys 1992 i 1993.

b) *La subvenció indirecta*

Complementàriament a la subvenció directa, es pot incidir de manera constant en el foment de la normalització lingüística dels diferents sectors socials mitjançant les convocatòries habituals de subvenció que les administracions destinen en l'àmbit competencial respectiu, ja sigui mitjançant condicionaments explícits o en els criteris de preferència per a l'elecció del destinatari de la subvenció.

L'elecció del primer o el segon mètode dependrà de l'objecte de la subvenció. Temes habitualment subjectes a ajuts institucionals com ara fires, publicacions, recerca, formació d'adults i de professorat, promoció cultural i comercial, integració, etc., es presten a la inclusió de condicionaments explícits, mentre que objectius aparentment més allunyats d'implícacions culturals (foment tecnològic i industrial, obres, construccions, equipaments, etc.) demanen la inclusió de la normalització en l'ordre dels criteris de preferència per a l'atorgament. En aquest cas direm que la normalització lingüística és un objecte «llunyà» de la subvenció.

b.1) La subvenció condicionada

Com veïem en un principi, la figura jurídica de la subvenció no fixa únicament la finalitat o la destinació concreta de la subvenció, sinó que hi inclou unes mesures reguladores que fixen determinades condicions d'obligat compliment per part dels beneficiaris. Aquests condicionaments han d'estar en relació directa o indirecta amb la finalitat de la subvenció.

Veïem un bon precedent de la incidència en la política social mitjançant la subvenció en ajuts financers dels Estats Units d'Amèrica, en els quals hi ha una finalitat no confessada que es troba més en el condicionament que en l'objectiu de la subvenció. Així, hi trobem subvencions per les quals es combat la discriminació racial que es vehiculen mitjançant ajuts per al manteniment i la millora dels centres educatius o dels transports públics, o subvencions que condicionen l'obtenció de fons destinats a la construcció de carreteres a la limitació del consum de tabac o de begudes alcohòliques. En una línia semblant han actuat les administracions federal germànica, la suïssa i la italiana a la Comunitat Econòmica Europea.

A Catalunya, des de l'Administració de la Generalitat, si bé no s'ha aplicat aquesta política en el procediment de la subvenció, sí que s'han fet unes primeres insercions per mitjà de la figura del contracte, mitjançant la inclusió de clàusules administratives que obliguen el contractista a emprar la llengua catalana en totes les activitats —o en les activitats en suport escrit— fruit del contracte. Cal fer menció expressa del Decret 322/1992, de 28 de desembre, del Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya, sobre normalització lingüística dels maquinaris i programaris informàtics. Aquest Decret pretén fixar un procediment per establir els requisits i les condicions mínimes que en matèria d'ús de la llengua catalana han de complir els programaris i maquinaris informàtics

adquirits o contractats per la Generalitat, organismes autònoms i empreses públiques que en depenen.

En la línia d'aquest estudi, el Decret recull, també, la necessitat de dissenyar un pla global de promoció i suport a la catalanització de maquinari i programari que prevegi la incidència en l'adquisició de llicències, ajuts, subvencions, convenis i premis, com també la incentivació de la demanda informàtica en llengua catalana.

b.2) La preferència en els criteris de selecció

En el cas que es consideri que la normalització lingüística no és un objecte directe o indirecte de la subvenció, sinó llunyà, es pot entendre l'exigència lingüística com un criteri preferent de selecció per a l'atorgament, ja que no com un condicionament.

Troblem un precedent d'aquest sistema en les ordres del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, de 20 de febrer de 1992, de convocatòria de subvencions per al finançament d'actuacions de disseny i funcionament de centres i itineraris de natura, de 21 de febrer de 1992, per al finançament d'actuacions per a la sensibilització envers sistemes de gestió agro-pecuària no lesius per al medi ambient, i de 26 de febrer de 1992, per al finançament d'actuacions en matèria de sensibilització i educació ambiental.

Aquestes ordres de subvenció preveuen en els criteris preferents de selecció el benefici que pot comportar l'actuació del destinatari en el procés de normalització lingüística a Catalunya. Així, malgrat que no hi hagi una fixació d'actuacions en l'àmbit lingüístic a l'estil dels condicionaments del govern del Quebec, el beneficiari es veu obligat a catalanitzar aquells elements intrínsecs a la seva actuació que tenen incidència lingüística, i a entendre la normalització com una constant. Es tracta, més que res, d'una mesura de conscienciació lingüística dels sectors actuants del país.

EXTENSIÓ ALS PROCEDIMENTS DE CONCESSIÓ, CONVENI I CONCERT, I DE PRÉSTEC, AVAL, AJUT I PREMI

Malgrat que siguin actuacions de diferent naturalesa de la subvenció, podem assimilar les propostes d'actuació per a la normalització lingüística a tot procediment que impliqui acció conjunta amb una administració o amb la representació d'aquesta administració a través d'altres entitats.

Així, en les convocatòries d'adjudicació de concessions, concertacions i signatura de convenis per a l'actuació conjunta, es pot condicionar sempre l'atorgament a la realització de les activitats que s'han de prestar en virtut del conveni, per al foment de la llengua catalana.

Aquesta clàusula condicionant es pot estendre als procediments de concessió d'ajuts, préstecs, crèdits, premis i avals sempre que l'objecte de l'adjudicació estigui en relació directa amb temes culturals o sigui de clara incidència lingüística.

La manera natural, però, de fomentar la normalització lingüística mitjançant aquestes figures hauria de ser la inclusió de mesures específiques de normalització lingüística en els criteris de selecció dels adjudicataris.

PROPOSTES PER AL FOMENT DE LA LLENGUA CATALANA

Vistes les consideracions anteriors, podem enumerar una sèrie de mesures possibles per fomentar la normalització lingüística des de les administracions catalanes mitjançant els procediments esmentats. Vegem-les.

1. *Mesures de subvenció directa*

Les administracions poden prendre iniciatives de normalització lingüística en els àmbits competencials respectius mitjançant convocatòries de subvenció en concepte de normalització lingüística. Aquestes iniciatives poden sorgir de qualsevol departament de l'Administració autonòmica o àrea específica de les corporacions locals.

En l'àmbit empresarial, les subvencions podrien preveure que les empreses presentessin un pla de normalització lingüística que inclogués obligatòriament l'ús de la llengua catalana en l'etiquetatge dels productes i en la publicitat.

2. *Mesures de subvenció condicionada*

En execució de la Resolució 45/III del Parlament de Catalunya, seria convenient un acord del Consell Executiu mitjançant el qual es regulés la inclusió en el plec de condicions de subvencions a empreses i altres organismes perquè qualsevol activitat fruit de la subvenció es fes en llengua catalana.

En les ordres de subvencions específiques per a empreses de producció es pot especificar que per rebre la subvenció s'etiquetaran en català els articles i productes que es comercialitzin a Catalunya, i que es faran en llengua catalana les activitats de publicitat.

Aquesta clàusula condicionant podria constar també en les disposicions per a l'adjudicació de concessions, contractes i convenis que les administracions facin amb altres entitats, atès que es tracta d'actuacions conjuntes i de representació directa d'una administració catalana per part d'altres institucions. Pot incloure's també en les convocatòries de concessió d'ajuts, crèdits, premis i avals, sempre que es tracti de temes culturals i si es considera temàticament adient.

El condicionament lingüístic es pot explicitar tant en les ordres de convocatòria que s'han de publicar en diaris oficials com en els plecs de bases que normalment són a disposició dels interessats en les oficines i delegacions de les administracions.

3. Mesures d'inclusió en els criteris preferents de selecció

Quan la normalització lingüística no sigui un objecte directe o indirecte de la subvenció, sinó llunyà, es pot incloure en els criteris de selecció preferents per a l'atorgament de la subvenció el benefici que l'actuació proposada pel beneficiari pot comportar per al procés de normalització lingüística de Catalunya.

A l'igual que en la proposta anterior, la mesura es pot aplicar en les disposicions per a l'adjudicació de crèdits, préstecs, avals i premis que subscrigui o atorgui l'Administració.

4. Mesures de control i de justificació

Tal com preveuen els articles 75 de la Llei 10/1982, de finances públiques a Catalunya, i l'article 13 de la Llei 3/1992, de 28 de desembre, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya, les administracions poden realitzar les actuacions d'inspecció i de control necessàries per garantir el compliment del que s'estableix en les ordres de subvenció i en els plecs de condicionaments. Aquesta verificació de les actuacions realitzades es pot dur a terme mitjançant els serveis tècnics respectius, per mitjà dels òrgans encarregats de la normalització lingüística en cada cas: és a dir, la Comissió per a la Normalització Lingüística i la Xarxa Tècnica

de Normalització Lingüística en el cas de l'Administració de la Generalitat, i els serveis del Consorci per a la Normalització Lingüística en el cas de les corporacions locals.

Per aquest mateix procediment, els beneficiaris de les subvencions haurien de lliurar, entre altres documents justificatius pertinents, els relatius a les actuacions de normalització lingüística pel concepte dels quals han percebut aval, crèdit o subvenció, ja sigui mitjançant memòria, documents fotogràfics, exemplars de publicacions en llengua catalana o de la forma més adequada a l'objecte de la subvenció. Seria convenient que el text de la convocatòria de subvenció contingüés l'especificació de la forma de justificació. Alhora, cal recordar que en tot moment el beneficiari ha de facilitar la informació que li requereixin els òrgans de control de l'Administració expedidora.

5. *Una política de subvencions complementària a les mesures segona i tercera*

En relació amb les mesures segona i tercera, d'atorgament de subvencions condicionades a la realització de programes o actuacions de normalització lingüística, no seria descartable que els organismes de les administracions amplïessin aquesta línia amb una política complementària en els àmbits on el mateix condicionament hagi creat una nova necessitat.

És evident que no hi pot haver exigència de l'Administració si aquesta contradiu el principi d'empara a l'usuari. Aquesta línia d'actuació complementària que proposem garantiria la continuïtat en la línia de la facilitació de la normalització lingüística tot evitant actituds hostils envers els condicionaments de les mesures esmentades.

Com a conclusió, direm que amb les mesures enumerades hem pretès exposar de quina manera la variada naturalesa dels procediments obre la porta a l'aplicació de mesures també diferents. El que interessa realment d'aquesta diferència és la possibilitat que les mesures que cal adoptar siguin complementàries, i que en els casos en què no es puguin aplicar criteris d'exigència s'hi apliquin mesures clares de foment.

FONTS DE CONSULTA BIBLIOGRÀFICA

Miguel SÁNCHEZ MORÁN, *Subvenciones del estado y comunidades autónomas*, Ed. Tecnos, Col·lecció «Ciencias Jurídicas», Madrid, 1990.

Jaume VERNET i LLOBET, *Normalització lingüística i accés a la Funció pública*, Fundació Jaume Carlís, «Monografies jurídiques», Barcelona, 1992.

FONTS LEGALS

- Llei 31/1991, de 30 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a 1992.
- Llei 10/1982, de 12 de juliol, de finances públiques de Catalunya.
- Llei 32/1991, de 24 de desembre, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per a 1992.
- Constitució espanyola.
- Estatut d'autonomia de Catalunya.
- Llei de normalització lingüística.
- Decret 107/1987, de 13 de març, pel qual es regula l'ús de les llengües oficials a Catalunya per part de la Generalitat i els organismes que en depenen.
- Resolució 45/III del Parlament de Catalunya, sobre l'etiquetatge i la publicitat en català dels productes de les empreses subvencionades per la Generalitat.
- Decret 322/1992, de 28 de desembre, del Departament de la Presidència, sobre normalització lingüística dels programaris i maquinaris informàtics.
- Resolució de 25 de juny de 1991, del Departament de Cultura, de convocatòria de concurs públic per a la concessió de subvencions a entitats locals per a l'adquisició d'equipaments destinats a tasques de normalització lingüística.
- Resolució de 18 de juliol de 1991, del Departament de Cultura, de convocatòria de concurs públic per a la concessió de subvencions a corporacions locals i organismes que en depenen per a la realització de cursos de català per a adults durant el període octubre 1991-setembre 1992.
- Resolució de 17 de gener de 1992, del Departament de Cultura, de convocatòria de concurs públic per a la presentació de projectes de normalització lingüística a realitzar per les corporacions locals i altres organismes que en depenguin durant l'any 1992.
- Resolució de 21 de desembre de 1992, del Departament de Cultura, de convocatòria de concurs públic per a la concessió de subvencions a iniciatives adreçades a augmentar el coneixement i la presència pública de la llengua catalana.

- Resolució de 21 de desembre de 1992, del Departament de Cultura, de convocatòria de concurs públic per a la concessió de subvencions a iniciatives destinades a elaborar guies de conversa i guies de viatge en llengua catalana.
- Resolució de 21 de desembre de 1992, del Departament de Cultura, de convocatòria de concurs públic per a la concessió de subvencions de iniciatives adreçades a augmentar el coneixement de la llengua catalana en les entitats sense finalitat de lucre i les entitats públiques de caràcter institucional.
- Resolució de 21 de desembre de 1992, del Departament de Cultura, de convocatòria de concurs públic per a la concessió de subvencions per a iniciatives destinades a augmentar la presència als videoclubs i altres circuits comercials de produccions en suport videogràfic doblades en llengua catalana.
- Resolució de 21 de desembre de 1992, del Departament de Cultura, de convocatòria de concurs públic per a l'atorgament de subvencions a entitats dedicades a organitzar activitats relacionades amb la sociolingüística, la sociologia del llenguatge i els aspectes socials del llenguatge.
- Resolució de 26 d'abril de 1991, del Departament de Sanitat i Seguretat Social, de convocatòria pública per a la concessió de subvencions per a la normalització de la retolació i la senyalització interior i exterior i de la documentació clínica dels centres pertanyents a la xarxa hospitalària d'utilització pública.
- Resolució de 4 de gener de 1993, del Departament d'Indústria i Energia, de convocatòria per atorgar subvencions per a la normalització lingüística als diferents sectors industrials.
- Ordre de 22 de juny de 1992, del Departament de Comerç, Consum i Turisme, de concessió de subvencions per a la normalització dels rètols dels locals comercials.
- Decret 138/1992, de 9 de juny, del Departament de Comerç, Consum i Turisme, de regulació de la concessió de subvencions per a la realització d'inversions destinades a la normalització dels rètols dels establiments comercials.
- Ordre de 22 de juny de 1992, del Departament de Comerç, Consum i Turisme, per la qual es regula la concessió de subvencions destinades a la normalització dels rètols dels establiments turístics.
- Ordre de 19 de febrer de 1991, del Departament de Benestar Social, de convocatòria pública per a la concessió de subvencions per a la normalització lingüística en centres concertats o subvencionats per l'ICASS.
- Ordre de 20 de febrer de 1992, del Departament de Medi Ambient,

per al finançament d'actuacions de disseny i funcionament de centres i itineraris de natura.

- Ordre de 21 de febrer de 1992, del Departament de Medi Ambient, per al finançament d'actuacions per a la sensibilització envers sistemes de gestió agro-pecuària no lesius per al medi ambient.
- Ordre de 26 de febrer de 1992, del Departament de Medi Ambient, per al finançament d'actuacions en matèria de sensibilització i educació ambiental.

